

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 622/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ondrejom Mularčíkom, advokátom, Námestie M. Benku 15, Bratislava, proti uzneseniam Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 2T/2/2023 z 10. apríla 2024 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 18/2024 zo 14. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 2T/2/2023 z 10. apríla 2024 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 18/2024 zo 14. augusta 2024 (ďalej len „namietané uznesenie“). Ďalej ústavnému súdu navrhuje, aby označené rozhodnutia zrušil a vrátil jeho vec Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bola na Špecializovanom trestnom súde 16. februára 2023 podaná príslušným prokurátorom obžaloba, ktorú Špecializovaný trestný súd prijal uznesením z 10. apríla 2024. Vydaný trestný rozkaz z 3. apríla 2024 sťažovateľ napadol odporom a po jeho zrušení Špecializovaný trestný súd otvoril 3. júla 2023 hlavné pojednávanie. Následne Špecializovaný trestný súd v súvislosti s novelizáciou právnej úpravy týkajúcej sa svedectiev spolupracujúcich osôb prvostupňovým rozhodnutím s ohľadom

na prechodné ustanovenie § 567t ods. 1 Trestného poriadku účinného od 15. marca 2024 dodatočne rozhodol, že „Podľa § 567t ods. 1 Trestného poriadku účinného od 15. marca 2024 obžaloba prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 99/21/1000-59 zo dňa 16. februára 2023 spĺňa zákonné náležitosti.“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ po úvodnej prezentácii chronologického priebehu konania v jeho trestnej veci ústavný súd oboznamuje, že porušenie svojich práv vidí v postupe Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, v rámci ktorého oba konajúce súdy dospeli k záveru, že súčasťou povinností konajúceho súdu pri aplikácii prechodného § 567t Trestného poriadku v spojení s § 241 a § 119 ods. 5 Trestného poriadku nie je preskúmanie zákonnosti a primeranosti výhod poskytnutých spolupracujúcej osobe.

4. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahuje citáciu relevantnej (novelizovanej) právnej úpravy, ktorá sa týka režimu svedectiev spolupracujúcich osôb.

5. V prvom rade ide o ustanovenia § 567t ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých orgány činné v trestnom konaní, ako aj súd a prokurátor v konaní pred súdom sú povinné v trestných stíhaniach začatých a právoplatne neskončených do 14. marca 2024 zosúladiť svoj postup pri spolupráci so spolupracujúcou osobou s ustanoveniami § 33a, najneskôr však v primeranom predstihu pred právoplatným ukončením takéhoto trestného stíhania. To neplatí, ak bolo trestné stíhanie podľa predchádzajúcej vety zastavené do 14. marca 2024 z iného dôvodu ako podľa § 215 ods. 3. Ustanovenia § 33a sa podľa prvej vety použijú primerane, s prihliadnutím na procesný stav trestných stíhaní uvedených v prvej vete. V konaniach pred súdom prvého stupňa, v ktorých ku dňu účinnosti tohto zákona prebieha hlavné pojednávanie, prokurátor doplní náležitosti obžaloby podľa tohto zákona v lehote 10 dní od účinnosti tohto zákona a súd bezodkladne rozhodne o tom, či obžaloba spĺňa zákonné náležitosti. Ustanovenia § 241 a § 244 sa použijú primerane.

6. Ďalej ide o ustanovenia § 33a ods. 8 Trestného poriadku, podľa ktorého ak prokurátor navrhuje na hlavnom pojednávaní vypočuť svedka, ktorý je spolupracujúcou osobou v prejednávanej alebo v inej trestnej veci, musí súdu oznámiť všetky benefity, ktoré mu boli poskytnuté alebo sľúbené, a to najneskôr spolu s oznámením svedka súdu. V rozsahu súvisiacom s týmto oznámením nemožno obmedziť právo strany nazrieť do záznamov o spolupráci; tie musia byť súčasťou spisu. Obdobne sa postupuje v prípade, ak je najmenej jeden z viacerých obžalovaných spolupracujúcou osobou v tejto alebo inej trestnej veci; v takom prípade musí prokurátor oznámiť súdu všetky jemu poskytnuté alebo sľúbené benefity súčasne s podaním obžaloby na súd. Ustanovenia tohto odseku sa primerane použijú aj v prípade, ak sa má zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka na hlavnom pojednávaní čítať.

7. Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin, s výnimkou obzvlášť závažného zločinu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov, preskúma samosudca, a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu, alebo ak zistí, že prokurátor nepredložil úplné spisy vrátane všetkých

dôkazov zabezpečených v prípravnom konaní, že obžaloba nespĺňa náležitosti podľa § 235 alebo že spolupracujúcej osobe boli poskytnuté nezákonné benefity.

8. Sťažovateľ tiež cituje § 235 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého obžaloba musí obsahovať dôkazy, ktoré prokurátor navrhuje vykonať na hlavnom pojednávaní, a zoznam vecných dôkazov, ktoré predkladá súdu s obžalobou, spismi a ich prílohami, vrátane záznamov o spolupráci podľa § 33a, ak majú súvis so skutkom.

9. Napokon sťažovateľ cituje aj § 119 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia alebo prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu alebo sľubu nezákonného benefitu spolupracujúcej osobe alebo benefitu, ktorý prokurátor v rozpore s týmto zákonom neoznámil súdu, sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila alebo takýto benefit spolupracujúcej osobe poskytla alebo sľúbila.

10. Odkazujúc na citovanú právnu úpravu, sťažovateľ prezentuje svoje úvahy, o ktoré opiera svoj subjektívny právny názor, že v prípade jeho trestnej veci, ktorá sa v čase nadobudnutia účinnosti dotknutej novelizácie nachádzala v štádiu vykonávania hlavného pojednávania pred prvostupňovým súdom, bolo povinnosťou Špecializovaného trestného súdu pri dodatočnom posúdení perfektnosti obžaloby súčasne vykonať previerku „zákonosti poskytnutých benefitov“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ porušenie svojich označených práv vidí v postupe najvyššieho súdu, ktorý sa stotožnil so stanoviskom prvostupňového súdu, keď tento pri aplikácii novelizovanej právnej úpravy regulujúcej režim osobitnej kategórie dôkazných prostriedkov, výpovedí tzv. spolupracujúcich osôb v rámci prebiehajúceho súdneho konania začatého ešte pred účinnosťou tejto novelizácie, považoval zákonnú povinnosť vyplývajúcu z prechodného ustanovenia § 567 t ods. 1 Trestného poriadku za splnenú predložením oznámenia obsahujúceho zoznam tzv. benefitov poskytnutých špecifikovanej spolupracujúcej osobe, pričom posúdenie zákonosti poskytnutých benefitov a ich primeranosti vo vzťahu k výpovedi spolupracujúcej osoby, resp. vyhodnotenie nezaújatosti a hodnovernosti spolupracujúcej osoby a jej výpovede, ponechal na proces vyhodnocovania vykonaných dôkazov realizovaný v priebehu nasledujúceho súdneho konania.

12. Ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, tzn. musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016).

13. Ústavný súd k okolnostiam sťažovateľovej veci uvádza, že čiastkový proces preskúmania perfektnosti obžaloby nemožno stotožňovať s predmetom súdneho konania, pri ktorom perfektnosť obžaloby je základným predpokladom umožňujúcim toto súdne konanie vykonať. Čiastkové rozhodnutie o perfektnosti obžaloby (teda o tom, či obžaloba obsahuje všetky zákonné náležitosti) nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet trestného konania. Posúdenie perfektnosti obžaloby

predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu, ktorého skutočným účelom je zhodnotenie výsledkov prípravného konania z toho hľadiska, či dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, teda či sumár zhromaždených dôkazov spĺňa jednak požiadavku zákonnosti, ale aj požiadavku dostatočnosti dôkazov. Kvalita rozhodnutia súdu o perfektnosti obžaloby tak nachádza svoj odraz aj v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, pretože predpokladom spravodlivého rozhodnutia je náležité zistenie skutkového stavu, a to je možné urobiť len na základe dostatočnej dôkaznej situácie.

14. Takisto je potrebné zdôrazniť, že novelizovaná právna úprava regulujúca režim uvedenej kategórie dôkazných prostriedkov obsiahnutá v ustanoveniach § 33a Trestného poriadku a ďalších na ňu nadväzujúcich ustanoveniach [§ 119 ods. 5, § 235 písm. e), § 241 ods. 1 písm. f) a § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku] nie je samoúčelná. V súlade s požiadavkami judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež judikatúry ústavného súdu (pozri napr. III. ÚS 708/2016) je jej účelom a konečným cieľom zabezpečenie spravodlivosti rozhodovania eliminovaním potenciálneho nebezpečenstva účelových a nepravdivých výpovedí spolupracujúcich osôb, a to prostredníctvom dôslednej previerky kvality takto podaných svedectiev.

15. V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania (rozhodnutie o vine) a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016), čo nie je sťažovateľov prípad, keďže sťažovateľ má možnosť ochranu svojich práv uplatňovať v rámci vedeného hlavného pojednávania pri realizácii svojho práva na obhajobu, ktoré môže zamerať aj na previerku a analýzu perfektnosti (zákonnosti a vierohodnosti) svedectva tzv. kajúcnika, prípadne v opravných konaniach.

16. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

17. Ústavný súd poukazuje na to, že požiadavka dôkladnej analýzy a overenia vierohodnosti svedectiev spolupracujúcich osôb je napĺňaná aj prostredníctvom zásad náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov zakotvených v § 12 ods. 10 a 12 Trestného poriadku, ktorými sa konajúci súd musí bezvýhradne riadiť, a preto svedectvo spolupracujúcej osoby musí posúdiť v súlade s požiadavkou vyhodnotenia takéhoto svedectva komplexným spôsobom, teda nielen jednotlivo (izolovane), ale aj v súhrne všetkých zistených okolností, ku ktorým sa konajúci súd v celkovom procese dokazovania dopracuje. Je teda zrejmé, že práve hlavné pojednávanie a následné vyhodnocovanie dôkazov konajúcim súdom poskytuje relevantný

priestor na dôkladnú previerku svedectva spolupracujúcej osoby v súlade s ťažiskovou zásadou voľného hodnotenia dôkazov.

18. Ústavný súd poukazuje ďalej na § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chyba. V nadväznosti na to odkazuje na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok a) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali (najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby), b) pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku (najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení, alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie), c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy. Taktiež poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Na tomto mieste poukazuje konkrétne na § 371 ods. 1 písm. g), podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

19. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v súdnom konaní v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv v rámci hlavného pojednávania, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku, kde konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd je oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa, ktorými by relevantným spôsobom spochybňoval perfektnosť a vierohodnosť svedectva spolupracujúcej osoby.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a nepripustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

21. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

22. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu